

بررسی روند تولید مقالات کاربردی نشان از افت کمی آن در بازه ۱۰ ساله دارد

دانشگاه آزاد دومین ناشر مقالات کاربردی ایران

سهام سرمایه‌گذاری روی فناوری‌های انرژی پاک چین سال گذشته ۱۳ درصد بوده که نسبت به ۲۰۲۲ رشد ۹ درصدی داشته است

انرژی‌های پاک

موتور محرک اقتصاد چین در ۲۰۲۳

فرهنگستان

دانشگاه

پنجشنبه ۱۶ بهمن ۱۴۰۲ شماره ۴۰۸ WWW.FDN.IR

«فرهنگستان»

از وضعیت مدیریت تکنولوژی در نظام آموزش عالی گزارش می‌دهد

π رادیان

تاخیر فاز داریم

بررسی روند تولید مقالات کاربردی نشان از افت کمی آن در بازه ۱۰ ساله دارد

دانشگاه آزاد دومین ناشر مقالات کاربردی ایران

فاطمه طاری بخش خبرنگار گروه دانشگاه

تعداد بالای استاد و مقالات، در کشورهای مختلف از آنجایی که به عنوان یکی از مولفه‌های افزایش علم و تولید علم کشور به شمار می‌رود، همیشه مورد توجه بوده است. همین اهمیت دلیلی است تا اساتید دانشگاه‌ها تلاش کنند تا نتایج فعالیت‌های پژوهشی خود را در قالب مقاله منتشر کنند. شاید در این بین محققانی حضور دارند که لزوماً مقالات زیادی منتشر نکرده‌اند اما در عرصه‌های دیگر بسیار اثرگذار هستند. مثلاً ممکن است محقق با وجود انتشار کم مقالات، بتواند سمت و سوی فرمان‌دهی علم و فناوری را در یک کشور تغییر دهد. توجه کردن به این بعد از تأثیرگذاری، می‌تواند به شناسایی مقالات، نویسندگان، موسسات و دانشگاه‌های فعال در تولید با بروداد و اثربخشی کاربردی کمک کند. در این گزارش نگاهی به بررسی آمار مقالات کاربردی، مقالات پراستناد و عملکرد دانشگاه‌ها که توسط بنیاد ملی علم در دی ماه امسال منتشر شده، می‌اندازیم.

ایران در کمیت اول و در کیفیت ششم

تعداد مقالات استنادشده کشورها که به اختراع منتج شده، نشان می‌دهد در بین کشورهای عضو سازمان همکاری اسلامی، ایران با بیش از هشت هزار مقاله رتبه اول را دارد. بعد از آن عربستان سعودی با بیش از هفت هزار مقاله و ترکیه با شش هزار و ۷۰۰ مقاله در رتبه‌های بعدی قرار دارند. با این وجود که ایران در بحث کمیت مقالات از آمار به نسبت خوبی برخوردار است، اما بعد از بررسی تعداد استنادات دریافتی از سمت پنتا ها، نسبت به کل انتشارات، متوجه می‌شویم که وضعیت مقالات کاربردی کشور چندان هم خوب نیست. ایران در بین کشورهای عضو سازمان همکاری اسلامی در این شاخص با نسبت ۲۹۹ در رتبه پنجم قرار دارد. در واقع به زبان ساده‌تر باید گفت که هر مقاله منتج به اختراع، ۲۹ استناد داشته است. رتبه اول این بخش، عربستان سعودی با نسبت ۷۰ است و هر مقاله منتج به اختراع در این کشور ۷۰ استناد داشته است. پس از آن کشورهای امارات، مصر، مالزی قرار دارند.

آمریکا اول در کمیت و کیفیت مقالات ثبت اختراع

در بحث تعداد مقالات استنادشده در کشورهای جهان برای ثبت اختراعات و نسبت مقالات استنادی به تعداد کل مقالات، کشور آمریکا، با ۳۳۱ هزار مقاله در رتبه اول قرار دارد. بعد از آن و با فاصله‌ای ۵۰ درصدی، کشور چین با ۱۴۶ هزار مقاله و کشور آلمان با ۷۷ هزار مقاله قرار گرفته است. اگر بخواهیم مانند گروه قبلی نسبت استناد مقالات از ثبت اختراع را به کل انتشارات کشورهای پیشرو بسنجیم، باز هم کشور آمریکا با امتیاز ۱۷۶٫۸ در رتبه اول قرار دارد، یعنی به صورت میانگین هر مقاله منتج به اختراع آن ۱۷۶ استناد دریافت کرده است. بعد از آن کشور آلمان با نسبت ۱۳۶ ژاپن با نسبت ۱۲۵ قرار دارند.

کاهش بیش از ۹۰ درصدی نشر مقالات کاربردی

روند نشر مقالات ایرانی استنادشده در پروانه‌های ثبت اختراع در بازه ۱۰ ساله، نشان می‌دهد که مقالات کاربردی، از سال ۲۰۱۲ به بعد، با افت کمی روبه‌رو بوده است. مقالاتی که در بحث ثبت اختراعات نقش داشته و عملاً به فناوری کشور کمک کرده‌اند هم با افت همراه بوده و با کاهش بیش از ۹۰ درصدی مقالات کاربردی در ۹ سال اخیر تا سال ۲۰۲۲ در کشور مواجه بوده‌ایم.

دانشگاه آزاد رتبه دوم انتشار مقالات کاربردی در کشور

در شاخص تعداد مقالات استنادشده در ثبت اختراعات و نسبت به کل استنادات، دانشگاه علوم پزشکی تهران، با هزار و ۱۵۴ مقاله کاربردی در رتبه اول قرار دارد. بعد از آن دانشگاه آزاد با هزار و ۴۹ مقاله در رتبه دوم و دانشگاه تهران با ۷۷۰ مقاله در رتبه سوم قرار می‌گیرد. دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی با ۵۸۱ مقاله، در رتبه چهارم و دانشگاه تربیت مدرس با ۴۹۲ مقاله در رتبه پنجم قرار دارند.

۲۱۶ استناد به مقاله‌ای از دانشگاه شیراز

در شاخص بعدی قرار است تا به بررسی مقالاتی که بیشترین استناد را داشته‌اند، بپردازیم. این شاخص نشان می‌دهد که از بین بیش از هشت هزار مقاله منتشرشده، ۲۴ مقاله بیش از ۳۰ استناد داشته‌اند. بیشترین استناد به مقاله منتشرشده در سال ۲۰۱۸ است که ۲۱۶ استناد از ثبت اختراعات دریافت کرده است. مقاله مذکور، توسط محققان دانشگاه شیراز تألیف شده است. مقاله دومی که بیشترین استناد را با ۱۹۱ استناد داشته، توسط ۴ محقق از کشورهای آلمان، کانادا و ایران تألیف شده است. مهدی صالحی که جزء یکی از محققان این مقاله است، با دو وابستگی سازمانی از

کانادا و دانشگاه شهید بهشتی، جزء مولفان ایرانی محسوب می‌شود که بیشترین تعداد استناد را از پنتا ها داشته است.

مهندسی و پزشکی حوزه‌های پراستناد برای ایران

بررسی بیشترین مقالات استنادشده در ثبت اختراعات نشان می‌دهد که از بین هشت هزار و ۶۰۹ مقاله، بیشترین مقالات مربوط به حوزه مهندسی بوده است. بعد از آن رشته پزشکی پراستنادترین مقالات را در پنتا داشته است. علم مواد، فارماکولوژی و سم‌شناسی در رتبه‌های بعدی حوزه‌های پراستناد قرار دارند.

تنها ۳ مجله ایرانی در جمع مجلات منتشرکننده مقالات ایرانی

بررسی مجلات برتر ایرانی منتشرکننده مقالات فناورانه، می‌تواند در راستای شناسایی فعالیت این مجلات کارآمد باشد. در این بخش مجلات منتشرکننده مقالات ایرانی تا آستانه ۲۰ مقاله مورد بررسی قرار گرفتند. از میان ۴۱ مجله دارای بیشترین انتشارات ایرانی، تنها سه مجله از کشور ایران بودند. اولین مجله که رتبه ۵ را در این بین به دست آورد؛ Iranian Research Pharmaceutical of Journal است. این مجله در بازه ۱۰ ساله ۵۶ مقاله کاربردی منتشر کرده است. بعد از آن مجلات Bulletin Pharmaceutical Advanced و Iranian Sciences Medical Basic of Journal بر رتبه‌های بعدی قرار دارند که این دو مجله از دانشگاه‌های علوم پزشکی تبریز و علوم پزشکی مشهد هستند.

بیش از ۲ هزار و ۱۰۰ استناد از پنتا برای مقالات دانشگاه آزادی

از دیگر شاخص‌هایی که قابل توجه است، تعداد کل مقالاتی است که در روند یک اختراع به آنها استناد می‌شود. در این بخش گزارش نگاهی به آمار دانشگاه‌ها می‌اندازیم. مقالات منتشرشده در دانشگاه علوم پزشکی تهران، بیش از دو هزار و ۸۰۰ استناد از پنتا دریافت کرده‌اند. مقالات دانشگاه آزاد در رتبه بعدی با دریافت دو هزار و ۱۰۰ استناد از پنتا ها قرار دارند. در رتبه سوم، دانشگاه علوم پزشکی تبریز با ۱۴۰۰ استناد از پنتا ها را می‌بینیم.

بنیاد علم؛ حامی اول مقالات کاربردی

در بین موسسات حمایت‌کننده مالی مقالات کاربردی، بنیاد علم بیشترین نقش را در این تأمین مالی داشته است. به طوری که ۲۷۱ مقاله ایرانی استناد شده در این بنیاد حمایت شده‌اند. بعد از آن دانشگاه علوم پزشکی تهران با ۱۴۷ و موسسه ملی بهداشت با حمایت ۱۳۲ مقاله وجود دارند. دانشگاه آزاد در بخش حمایت‌های مالی با حمایت ۶۰ مقاله در رتبه پنجم قرار دارد.

ریل حمایت از مقالات کاربردی را تعمیر کنید!

در پایان و با بررسی اجمالی بر آمار و ارقام مقالات کاربردی، به نظر می‌رسد که بهتر است تا در راستای بهبود شاخص‌ها، تدوین و بهره‌برداری از شاخص‌های کیفی صورت گیرد. ایجاد شاخص‌های ارزیابی کیفیت مقالات به جای تمرکز بر تعداد می‌تواند به بهبود آمار استناد مقالات کمک کند. مورد دیگر، حمایت مستقیم از محققان و موسسات فعال است که باید فراهم‌آوری تسهیلات و بودجه در جهت حمایت از محققان و موسسات فعال در تولید مقالات کاربردی صورت گیرد. در بحث مجلات علمی داخلی، پیشرفت چشمگیری صورت نگرفته و آمار قابل قبولی نداشته‌ایم. به نظر می‌رسد بهتر است در راستای تقویت مجلات علمی داخلی، از مجلاتی که بیشترین انتشار را از مقالات کاربردی داشته‌اند صورت گیرد. تمرکز بر حوزه‌های موضوعی برتر، ترویج همکاری‌های بین‌المللی، آموزش و تحقیقات چندرشته‌ای و ترویج و پشتیبانی از تحقیقات کاربردی نیز باید در بین سیاست‌گذاری‌ها وجود داشته باشد.

خبر

دانشنامه الکترونیکی جایگزین مدرک موقت فارغ‌التحصیلی دانشگاه آزاد می‌شود

جلسه شورای آموزشی دانشگاه آزاد استان هرمزگان با حضور معصومه طباطبایی، رئیس مرکز سنجش، پذیرش و فارغ‌التحصیلی دانشگاه آزاد در واحد بندرعباس برگزار شد. طباطبایی در این جلسه با تریبک ایام‌الله دهه فجر و اعیاد شعبانیه از وضعیت جذب، ثبت نام و فارغ‌التحصیلان دانشجویان در مراکز و واحدهای دانشگاه آزاد استان هرمزگان ابراز خرسندی کرد و ضمن تشکر از دست‌اندرکاران حوزه‌های مرتبط گفت: «دانشگاه آزاد استان هرمزگان سکانه‌دار بالاترین تعداد فارغ‌التحصیل ماهر و متخصص در استان هرمزگان است که دلیل توسعه و پیشرفت استان شده است.» رئیس مرکز سنجش، پذیرش و فارغ‌التحصیلی دانشگاه آزاد با اشاره به ظرفیت‌های خاص استان هرمزگان در حوزه‌های صنعتی، نفتی، تجاری و اقتصاد دریامحور اظهار کرد: «یکی از قوانین جاری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، برای تصویب رشته‌های تحصیلی دانشگاهی نسبت تعداد دانشجو به استاد و ظرفیت‌های صنعتی، تجاری، اقتصادی و... این استان است که خوشبختانه براساس آمایش آموزشی این توانمندی‌ها مورد بررسی و ارزیابی واقع شده و در فرآیند دریافت مجوز از شورای گسترش وزارت علوم قرار دارد.» طباطبایی در ادامه ضمن اعلام انجام مراحل صدور دانشنامه به صورت الکترونیکی گفت: «از این پس صدور مدرک موقت دانش‌آموختگان نیز از فرآیند فراغت از تحصیل حذف و صدور مدرک موقت متوقف می‌شود و صدور مدرک دانشنامه اتمام دوره تحصیلات دانشگاهی با سرعت بیشتری برای فارغ‌التحصیلان صادر می‌شود.»

محمدحسین زنجبیر، رئیس دانشگاه آزاد استان هرمزگان نیز در این نشست با اشاره به توانمندی این استان در جذب و پذیرش دانشجویان گفت: «دانشگاه آزاد اسلامی با تکیه بر توانمندی خود با ۱۴ هزار دانشجوی فعال در واحد بندرعباس و نزدیک به ۳۰ هزار دانشجوی فعال در استان هرمزگان و همچنین ۱۳۰ هزار دانش‌آموخته مسئولیت بیش از نیمی از بار آموزشی استان را برعهده گرفته است و بیش از ۷۰ درصد مدیران، کارشناسان و کارکنان سازمان‌ها، ادارات، موسسات و نهادهای دولتی و غیردولتی دانش‌آموخته این دانشگاه هستند.»

واحدهای دانشگاه آزاد با توجه به شرایط آمایشی دانشکده‌های موضوعی را ایجاد کنند

بیستمین جلسه هیأت امنای دانشگاه آزاد استان کهگیلویه و بویراحمد با حضور محمد علی اکبری معاون علوم، مهندسی و کشاورزی دانشگاه آزاد و سایر اعضا در واحد یاسوج برگزار شد. علی‌اکبری در این جلسه با تریبک اعیاد شعبانیه و با اشاره به روند جذب دانشجویان در دانشگاه آزاد گفت: «با مدیریت دکتر طهرانچی تعداد دانشجویان از ۹۵۰ هزار دانشجو به یک میلیون و ۳۵۰ هزار نفر رسیده است.» وی با تأکید بر توسعه درآمد‌های غیرشهریه‌ای در دانشگاه آزاد اظهار کرد: «واحدهای دانشگاهی باید با برنامه‌ریزی، جذب درآمد‌های غیرشهریه‌ای را در اولویت قرار دهند.» معاون علوم، مهندسی و کشاورزی دانشگاه آزاد به سامانه‌ای شدن تمامی امور در این دانشگاه اشاره و تصریح کرد: «حوزه‌های حسابرسی، مالی، آموزش، پژوهش و... در دانشگاه آزاد بسیار شفاف و به‌روز شده است.» علی‌اکبری با اشاره به فعالیت دانشکده‌های موضوع محور در دانشگاه آزاد خاطر نشان کرد: «با استفاده از دانشکده‌های موضوعی باید دانشجویان را به سمت رشته‌های جدید و مطابق با شرایط اقتصادی و علمی جامعه هدایت کنیم. واحدهای دانشگاه آزاد نیز باید با توجه به شرایط آمایشی و توانمندی‌های منطقه دانشکده‌های موضوعی را ایجاد کنند.»

